

वयोवृद्ध: मनोयुवा

महाराष्ट्र ज्येष्ठ नागरिक महासंघ (फेस्कॉम), मुंबई

संस्था नोंदणी अधिनियम १८६० अन्वये नोंदणी क्रमांक : बी.ओ.एम./८४३/८/जीबीबीएसडी दि. २६/११/१९८१

मुंबई सार्वजनिक विश्वस्त व्यवस्था नियम १९५० अन्वये नोंदणी क्रमांक : एफ-७५२८ (मुंबई) दि. २५/४/१९८२

कार्यालय पत्ता : ज्येष्ठ नागरिक भवन, सेक्टर १२, प्लॉट नं. ७ सी, गावदेवी मंदिरामागे, नेरुळ (प.), नवी मुंबई - ४०० ७०६.

फेस्कॉमचे मुखपत्र : मनोहारी मनोयुवा

कार्यालय : अ/७, मिरज-मालगांव रस्ता, सुभाषनगर, ता. मिरज, जि. सांगली - ४१६ ४३७.

वर्ष-३१

अंक-७

जुलै २०२३

अभिनंदन ! अभिनंदन !!

महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्री मा. एकनाथ शिंदे साहेब, उपमुख्यमंत्री मा. देवेंद्र फडणवीस साहेब, आरोग्य मंत्री मा. तानाजी सावंत साहेब, बंदरे आणि खनिकर्म मंत्री मा. दादा भुसे साहेब आपणा सर्वांचे मनःपूर्वक अभिनंदन. ज्येष्ठ नागरिकांसाठी आपण प्रवास सवलत व मोफत आरोग्य सुविधा उपलब्ध करून दिल्याबद्दल महाराष्ट्र ज्येष्ठ नागरिक महासंघ (फेस्कॉम) तर्फे आपले मनःपूर्वक आभार.

मा. मुख्यमंत्री एकनाथजी शिंदे यांचेसमवेत बंदरे व खनिकर्म मंत्री मा. दादा भुसे, श्या. गो. पाटील (अध्यक्ष फेस्कॉम कोकण प्रादेशिक विभाग), विवेक देशपांडे (मुख्य सचिव फेस्कॉम), आरोग्यमंत्री मा. तानाजी सावंत, शरद डिचोलकर (अध्यक्ष फेस्कॉम मुंबई प्रादेशिक विभाग) व मा. अण्णासाहेब टेकाळे (उपाध्यक्ष फेस्कॉम).

प्रा. संजय दादासाहेब ठिगळे

- पत्ता : ऋतुराज, घन:शामनगर, माळ बंगला, सांगली ४१६ ४१६.
जन्म ता. : २६/१२/१९६५ मोबाईल नं. : ९४२२० ४१९२९
शिक्षण : एम.ए., एम.फिल., बी.जे.सी.
सेवा : १) प्राध्यापक - पतंगराव कदम महाविद्यालय, कडेगांव
२) सदस्य - महाराष्ट्र शासनाचे मराठी विश्वकोष निर्मिती मंडळ
३) माजी कार्यक्रम समन्वयक - शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर
(राष्ट्रीय सेवा योजना)
४) ज्येष्ठ अर्थतज्ञ, लेखक, कवी व पत्रकारितेचे अभ्यासक.
छंद : लेखन, वाचन, सायकलींग, भ्रमंती, ज्येष्ठ नागरिक मार्गदर्शक.

प्रा. श्रीकृष्ण नामदेव मोहिते

- पत्ता : मु. पो. मोहित्यांचे वडगांव, ता. कडेगांव, जि. सांगली.
जन्म तारीख : ०१/०६/१९६३ मोबाईल नं. : ९८२२० ४४६५०
शिक्षण : एम.ए.बी.एड., बी.जे.सी., एम.एस.सी.आय.टी.
सेवा : १) इंग्रजी विभाग प्रमुख, पतंगराव कदम महाविद्यालय
(ज्यु. कॉलेज), सांगली
२) सचिव - भारती विद्यापीठ ग्रामीण विकास प्रतिष्ठान केंद्र
३) सदस्य - जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणा, सांगली
४) सदस्य - जलयुक्त शिवार अभियान
५) आजीव सदस्य -
* लोकराज्य मासिक (महाराष्ट्र शासनाचे मुखपत्र)
* यशमंथन मासिक (यशदा, पुणे)
* शिक्षण संक्रमण (महाराष्ट्र राज्य माध्यमिक व
उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ, पुणे)
* डाऊन टू अर्थ (पर्यावरण मासिक, नवी दिल्ली)
* कुरुक्षेत्र मासिक (ग्रामीण विकास मंत्रालय,
भारत सरकार, नवी दिल्ली)
छंद : वाचन, लेखन, गाव सुधारणा, सामाजिक कार्य, शैक्षणिक मार्गदर्शन.

श्री कृष्णामाई ज्येष्ठ
नागरिक महिला संघ, हरीपूर
चे कार्यक्रम प्रसंगी
फेस्कॉम उपाध्यक्ष यांचे
समवेत उपस्थित महिला
सदस्य

१५ जून ज्येष्ठांप्रती दुर्व्यवहार नियंत्रण दिन

श्री. अरुण माधव रोडे,
अध्यक्ष, फेस्कॉम महाराष्ट्र
मोबा.नं. ९८५०८८४३७५

यूनायटेड नेशन्स ऑरगनाझेशन- यूनो ने जागतिक पातळीवर ज्येष्ठांच्या प्रश्नांवर गांभिर्याने विचार सुरु केला. दुसऱ्या महायुध्दानंतर आता तिसरे महायुध्द हे जगाला परवडणारे नाही. आधुनिक शस्त्रांचे, मिसाईल्स, अणुबॉम्ब यांच्या वापराने सर्व पृथ्वीच बेचिराख होणार यासाठी जागतिक शांतता व विकासाचे धोरण यावर जगातल्या राष्ट्र धूरिणांनी विचार करून सन १९४५ ला यूनोची स्थापना केली.

जागतिक शांतता व विकासाचे धोरण राबवित असतानाच यूनोने जगातील एकूणच वाढती लोकसंख्या व त्यात ज्येष्ठांची वाढती टक्केवारी लक्षात घेता ज्येष्ठांच्या प्रश्नांवर अधिक भर दिला व त्याचप्रमाणे कार्यक्रम हाती घेतले.

१) इ.स. १९६९ मध्ये माल्टा देशाचे तत्कालीन परराष्ट्रमंत्री 'श्री लिन्सेट टॅबोन' यांच्या पुढाकाराने माल्टा येथे 'इंटरनॅशनल इंस्टिट्यूट ऑफ जेरोटोलॉजीची स्थापना केली.

२) इ.स. १९५० साली 'इंटरनॅशनल असोसिएशन ऑफ जेरोटोलॉजी' ही संस्था बेल्जियममध्ये स्थापन झाली.

३) १० देशांतील संस्थांनी मिळून दि. २६ डिसेंबर १९७३ रोजी 'इंटरनॅशनल फेडरेशन ऑन एजिंग (IFA)' या संस्थेची स्थापना केली. आज बहुतेक देश सभासद आहेत.

४) 'आंतरराष्ट्रीय स्तरांवर व्हिएन्ना' येथे दि. २६ जुलै ते दि. ६ ऑगस्ट १९८२ दरम्यान 'वर्ल्ड असेंब्ली ऑन एजिंग' संपन्न झाली व 'इंटरनॅशनल प्लॅन ऑन एजिंग' संमत करण्यात आला.

५) इ.स. १९८२ला 'संयुक्त राष्ट्र संघ व मित्रफंड' स्थापन करण्यात आला (वटवृक्ष संघटना).

६) इ.स. १९९१ साली जनरल असेंब्लीने 'प्रिन्सिपल्स फॉर एल्डर पर्सन' (वृद्धांसाठी तात्विक धोरण) ठरवून १ ऑक्टोबर हा 'जागतिक ज्येष्ठ नागरिक दिन' म्हणून पाळावा व प्रत्येक देशातील सरकारांनी आपल्या देशातील ज्येष्ठांचे प्रश्न समजावून

घेऊन ज्येष्ठ नागरिकांसाठी धोरण तयार करावे असे स्पष्ट केले.

मेडीकल सायन्सने केलेल्या प्रगतीमुळे एकूणच आयुष्यमान वाढत चालले आहे. त्यात ज्येष्ठांची टक्केवारीत वाढ होत आहे. इ.स. १९४७ साली सरासरी आयुष्यमान ३४ वर्षे होते ते आता ६८ ते ७० वर्षे झाले आहे. ९० ते ९५ वर्षांपर्यंत माणूस सहज जगत आहे. यूनोने देशातील सरकारांना,-

* ८ मार्च जागतिक महिला दिन

* १५ जून ज्येष्ठांप्रती दुर्व्यवहार नियंत्रण दिन

* १५ सप्टेंबर स्मृतीभ्रंश दिन (डिमेन्शिया-अलझायमर)

* १ ऑक्टोबर जागतिक ज्येष्ठ नागरिक दिन पाळावा असे आदेश दिले.

१५ जून "World Elder Abuse Awareness Day" -

भारतीय संस्कृतीमध्ये ज्येष्ठांना आदराचे स्थान आहे. कुटुंबातील ज्येष्ठ व्यक्तींचा आदर करणे व त्यांचे सल्ल्याने मार्गदर्शनाखाली सर्वांनी काम करणे ही आपली परंपरा परंतु नंतर एकत्र कुटुंब पध्दतीचा न्हास होऊ लागला. विभक्त कुटुंब पध्दतीत 'हम दो और हमारे दो !' चा नारा दिला गेला व बदलत्या कुटुंब व्यवस्थेतून ज्येष्ठ एकाही पडले. घरातच ते आऊट-सायडर झाले. घराला भार होऊ लागले. त्यातूनच वृद्धाश्रम जन्माला आले.

नव्या पिढीबरोबर समतोल जमेना- जनरेशन गॅप पडल्याने वृद्ध अडगळीत पडले. मग वृद्धांना मानसिक ताणतणावाखाली जीवन जगावे लागले. पदोपदी अपमान, कुचेष्टा, छळ होऊ लागला.

ज्येष्ठ नागरिकांचा कुटुंबातील छळ, दुर्व्यवहार ही जागतिक समस्या झाली आहे. विशेष म्हणजे याची कोठेही उघड चर्चा होत नाही. कुटुंबाच्या चार चौकटीत हा आक्रोश दाबला जातो. WHO ने या

जागतिक संघटनेने या ज्येष्ठांच्या दुर्व्यवहाराबाबत, छळवादाबाबत, जागतिक पातळीवर एक चळवळ सुरु केली. या चळवळीचा एक भाग म्हणजेच 'वर्ल्ड अेलडरली अॅब्युस अवेअरनेस डे' 'जागतिक ज्येष्ठ नागरिक छळ जागृती दिन'. ज्येष्ठांचा कुटुंबात होणारा छळ हा जाणता अजाणता होत असतो. त्यांच्या गरजांकडे पदोपदी दुर्लक्ष करणे, कुचेष्टा करणे, आर्थिक शोषण, फसवणुक, अपमानित करणे व कुटुंबातले त्यांचे अस्तित्व नाकारले जाणे.

छळाचे प्रकार-

१) शारीरिक छळ- प्रत्यक्ष मारहाण करणे, ढकलणे, लाथा मारणे, चिमटे घेणे, अनीचा स्पर्श करणे, जाळणे आणि अनेक अपायकारक मार्गांचा अवलंब करून वरिष्ठांचे मानसिक खच्चीकरण करणे.

२) भावनात्मक छळ- मानसिक यातना होतील अशी स्थिती निर्माण करणे.

३) लैंगिक छळ- अनैतिक संबंध ठेवणेस भाग पाडणे, बलात्कार करणे, अनैतिक स्पर्श करणे.

४) शोषणात्मक छळ- स्वभावाचा गैरफायदा घेणे. त्यांच्याजवळ असलेले पैशावर, संपत्तीवर डल्ला मारणे, पैसे चोरणे, वृद्धांच्या संपत्तीची परस्पर विल्हेवाट लावणे.

५) वृद्धांना निराधार करणे- त्यांना रस्त्यावर आणणे, कुटुंबाशी कसल्याही प्रकारचा संपर्क न ठेवणे.

६) भावनात्मक/मानसिक छळ करणे- त्यांना त्यांचे नावाने संबोधणे, त्यांच्या कुठल्याही गरजांची उपेक्षा करणे, वृद्धांना कुठलाही प्रतिसाद न देणे, त्यांच्या मनात भयगंड निर्माण होईल असे वागणे, सतत धमकी देणे, मनात भिती व निराशा उत्पन्न होईल अशी वर्तवणुक देणे.

७) त्यांच्या औषधोपचाराकडे दुर्लक्ष करणे- त्यांच्या नैसर्गिक विधीलाही विरोध करणे किंवा त्याविषयी अपमानास्पद कॉमेंट करणे, आजाराकडे दुर्लक्ष करणे व उपचार न करणे.

८) शेजाऱ्यांना वृद्धांच्या विरोधात भडकविणे- त्यांनी वृद्धांची सतत टिकाटिप्पणी करून त्यांना स्वतः बदल हीनता वाटावी असा व्यवहार करण्यात भाग

पाडणे.

९) पति किंवा पत्नीकडून वृद्धापकाळी होणारा छळ- एकमेकांवर सतत कसले तर आरोप करीत राहणे. एकमेकांच्या मनाविषयी उदासिन असणे, वाह्यात विनोद करून अपमान करणे, गळचेपी करणे, मारहाण करणे.

छळवादावर उपाय व प्रतिबंध-

१) ज्येष्ठांचा सामाजिक सहभाग- ज्येष्ठ नागरिक संघात सक्रीय सहभाग घेणे, समाजाभिमुख कार्यात रस घेणे.

२) समुपदेशन केंद्र- समुपदेशनाद्वारे कौटुंबिक जनजागृती करणे (R.R.T.C.).

३) विरंगुळा केंद्र- एकत्र येणे, टि.व्ही., कॅरम, लायब्ररी, गप्पागोष्टी करणे.

४) ज्येष्ठांसाठी मदत केंद्र- मदत केंद्रात त्या त्या भागातील ज्येष्ठांचे नाव, पत्ता, मोबाईल नंबर नोंद करणे व एकाकी ज्येष्ठांना मदत यंत्रणा उभी करणे. नॅशनल हेल्पलाईन फॉर दि सिनिअर्स क्र.१४५६७ चा वापर करणे.

५) कायदेविषयक सल्ला केंद्र- आईवडील व ज्येष्ठ नागरिक चरितार्थ व कल्याण कायदा २००७ व नियम २०१० प्रमाणे मदत करणे. प्रत्येक जिल्हा स्तरावर मोफत सल्ला देणेसाठी मानद विधी सल्लागार नेमणे.

६) प्रशिक्षण व अंगीकृत कलांना उत्तेजन देणे- संगणक, मोबाईल प्रशिक्षण देणे, कला-कौशल्य विकास प्रशिक्षण देणे, केअर गिव्हिंगचे प्रशिक्षण देणे, अंगीकृत कलागुणांसाठी गायन, वादन, वक्तृत्व, फॅन्सी ड्रेस, नाट्याभिनय व इतर कला कविता, लेखन, वाचनासाठी व्यासपीठ उपलब्ध करून देणे. जेणे करून ज्येष्ठांना सक्रीय ठेवून आर्थिक, आरोग्य विषयक, सुरक्षा विषयक, गोष्टींचा त्यांच्या भावी आयुष्यात उर्वरित जीवन सुखी, समाधानी, आरोग्यपूर्ण, निरामय व सन्मानाने जावे यासाठी ज्येष्ठ नागरिक संघटना व सेवाभावी संस्थांनी सहयोग देणे.

* * *

सिनिअर सिटीझन्स क्लब, ठाणे नॉर्थ चे वतीने दिव्यांग विद्यार्थी चित्रकला स्पर्धेप्रसंगी

जळगांव जिल्ह्यातील तालुका अध्यक्ष व पदाधिकारी यांचे प्रशिक्षण कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना महिला जिल्हा समन्वयक सौ. शीतल पाटील

खानापूर, आटपाडी आणि कडेगांव तालुक्यातील ज्येष्ठ नागरिकांना ज्येष्ठ नागरिक चळवळीची व फेस्कॉमच्या कार्याबाबत मार्गदर्शन करताना फेस्कॉमचे उपाध्यक्ष व मनोयुवा कौन्सिलचे प्रमुख अंजुमन खान.

ओमकार ज्येष्ठ नागरिक संघ, ठाणे यांचे कार्यक्रमात मार्गदर्शन करताना कार्यवाह आसावरी फडणीस.

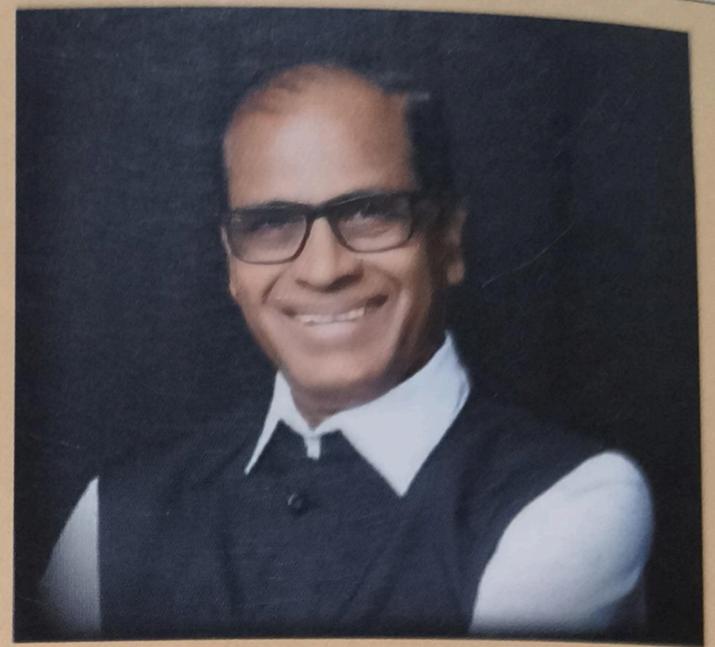
झरे (ता. आटपाडी) येथील सद्गुरू संजीवनी ज्येष्ठ नागरिक संघाचे अध्यक्ष भीमाशंकर स्वामी यांनी ज्येष्ठांसाठी स्वतःची २ एकर जमीन देण्याचे जाहीर केल्याने फेस्कॉम उपाध्यक्ष अंजुमन खान यांचे हस्ते श्री. स्वामी यांचा सत्कार.

यशवंतराव चव्हाण सेंटर मुंबई यांचे वतीने माजी मंत्री मा.श्री. दिलीप वळसे पाटील यांचे हस्ते कृतज्ञता पुरस्कार २०२३ स्विकारतांना फेस्कॉम उपाध्यक्ष श्री.आण्णासाहेब टेकाळे.

डोंबिवलीतील समन्वय समिती ज्येष्ठ नागरिक संघात
डान्स मुव्हमेंट थेरपी बाबत मार्गदर्शन करताना
डॉ. अद्वैत पाध्ये. शेजारी श्या. गो. पाटील

यशवंतराव चव्हाण सेंटर यांचे वतीने
उपाध्यक्ष आण्णासाहेब टेकाळे यांना
'कृतज्ञता पुरस्कार २०२३'
मिळाल्याबद्दल फेस्कॉमचे वतीने
हार्दिक अभिनंदन..!

'आरोग्य रक्षक' संकल्पनेच्या लाँचींग प्रसंगी
नियामक मंडळाचे सदस्य मिलिंद सरदार,
फेस्कॉम अध्यक्ष अरुण रोडे, हेल्पेज इंडियाचे
राजीव कुलकर्णी व इतर.

कराड येथे ज्येष्ठ नागरिकांसाठी एक दिवसीय
कार्यशाळेत मार्गदर्शन करताना फेस्कॉमचे
अध्यक्ष अरुण रोडे, शेजारी आण्णासाहेब टेकाळे,
अॅड. निर्मला सामंत-प्रभावळकर इ. मान्यवर.

कृपया अंक पत्त्यावर द्यावा. वितरीत न झालेस सकारण परत करावा.
अपूर्ण पत्ता /मयत /पत्ता सोडून गेले /पोस्टमन बीट क्र.

प्रेषक :

श्री. अंजुमन खान

फेस्कॉम उपाध्यक्ष व प्रमुख, फेस्कॉम मनोयुवा कौन्सिल
अ/७, सुभाषनगर, ता. मिरज, जि. सांगली - ४१६ ४३७.
मोबा. ९४२२५८३००४

PRINTED MATTER

प्रति,
